

provincie **HOLLAND**
ZUID

GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
9 februari 2021

Ons kenmerk
PZH-2021-766366292
DOS-2019-0005750

Bijlagen
-

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Stikstof – rapportage 2020

Geachte Statenleden,

In deze brief informeren wij u over de voortgang van het stikstofdossier met een terugblik op 2020. De brief is opgebouwd uit vier onderdelen:

1. Deel 1 – Inleiding stikstof
In dit inleidende deel beschrijven we kort de problematiek van stikstof en geeft een toelichting op de uitwerking van ons plan van aanpak gebiedsgerichte aanpak Zuid-Holland zoals u in januari 2020 in de Statencommissie Klimaat, Natuur en Milieu (KNM) heeft besproken.
2. Deel 2 - Huiswerk gebiedsgerichte aanpak Zuid-Holland
In dit deel een beschrijving van het door ons genoemde huiswerk wat we afgelopen jaar hebben gedaan. Het geeft een overzicht van de stand van zaken van de natuurdoelanalyses en de bronnenanalyses.
3. Deel 3 - Gebiedsgerichte aanpak en samenwerking partners
Dit deel geeft de stand van zaken van de gebiedsgerichte aanpak die wij in vijf gebiedsprocessen voeren en de samenwerking met partners.
4. Deel 4 - Ontwikkelingen stikstofdossier
In het laatste deel van deze brief beschrijven wij landelijke en provinciale ontwikkelingen uit het stikstofdossier.

Deel 1 – Inleiding stikstof

Sinds 29 mei 2019 is de vergunningverlening voor activiteiten die stikstofemissies veroorzaken voor een groot deel op slot komen te zitten, nadat de Raad van State een streep had gezet door het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Hoofdredeken hiervoor zijn dat er in Nederland veel meer stikstof neerslaat dan de natuur kan verdragen en dat de uitvoering en effectiviteit van (bron)maatregelen in het PAS geenszins was geborgd. Het PAS was daarom strijdig met de Europese Habitatrichtlijn, die vereist dat iedere lidstaat maatregelen treft om de natuur te herstellen en te voorkomen dat habitats verder

verslechteren. Door de hoge stikstofdeposities kan verslechtering echter niet worden uitgesloten en steeds meer studies laten dan ook zien dat op veel plekken de natuurkwaliteit achteruitgaat en soorten en zelfs habitats soms helemaal verdwijnen. In die situatie kunnen geen toestemmingen worden verleend voor extra stikstofdeposities op basis van (deels vrijblijvende) maatregelen met een onzekere effectiviteit, aldus de Raad van State. De 'stikstofcrisis' was geboren.

Als provincie vervullen wij een aantal rollen binnen het stikstofdossier:

- Wij zijn bevoegd gezag voor de Wet natuurbescherming (Wnb) en geven vanuit die rol vergunningen af op basis van wetgeving en jurisprudentie.
- Wij voeren de Europese natuurdoelen uit, in samenspraak met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), en voeren vanuit onze rol bijvoorbeeld herstelmaatregelen uit.
- Wij zijn belanghebbend want wij voeren diverse maatschappelijke opgaven uit, die een raakvlak hebben met het stikstofdossier: woningbouwopgave, energieopgave, infrastructuur (wegen, bruggen), economische ontwikkeling, et cetera.
- In onze rol als verantwoordelijke voor een kwalitatief goede leefomgeving, vervullen wij de rol van gebiedsregisseur en sporen in die rol andere overheden binnen onze provincie aan, zoals gemeenten en waterschappen, om stikstofdoelen te behalen en te verankeren in hun beleid.

Kort na het eerste [advies](#) van het 'adviescollege Stikstofproblematiek' (commissie Remkes) en de daaropvolgende brief van de minister van LNV van 4 oktober 2019, waarin werd aangestuurd op een gebiedsgerichte aanpak onder regie van de provincies, hebben wij op 10 december 2019 het plan van aanpak '[Naar een gebiedsgerichte aanpak](#)' vastgesteld. Hierin is uitgelegd hoe we in Zuid-Holland naar een gebiedsgerichte aanpak werken en welk huiswerk daarvoor nodig is.

Deel 2 – Huiswerk Gebiedsgerichte aanpak Zuid-Holland

In het plan van aanpak 'Naar een gebiedsgerichte aanpak' wordt uitgelegd waarom het belangrijk is om het huiswerk goed op orde te hebben in het stikstofdossier. Vergunningverlening stukt omdat verslechtering van habitats in Natura 2000-gebieden niet kan worden uitgesloten en het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen onzeker is. Het is evenwel de wettelijke taak van de provincie om instandhoudingsmaatregelen te treffen die gericht zijn op het halen van de instandhoudingsdoelstellingen en om passende maatregelen te treffen om te voorkomen dat habitats verslechteren. Vanzelfsprekend is het dan van belang om te weten wanneer de instandhoudingsdoelstellingen zijn gehaald, welke maatregelen daarvoor nodig zijn en met welk depositieniveau de doelstellingen haalbaar zijn. Ook moet er een goed beeld zijn van de herkomst van de stikstofdeposities in Natura 2000-gebieden, zodat effectief gestuurd kan worden op het treffen van bronmaatregelen. Deze vragen worden onderzocht in de 'Natuurdoelanalyses' en de bronnenanalyse.

Natuurdoelanalyses

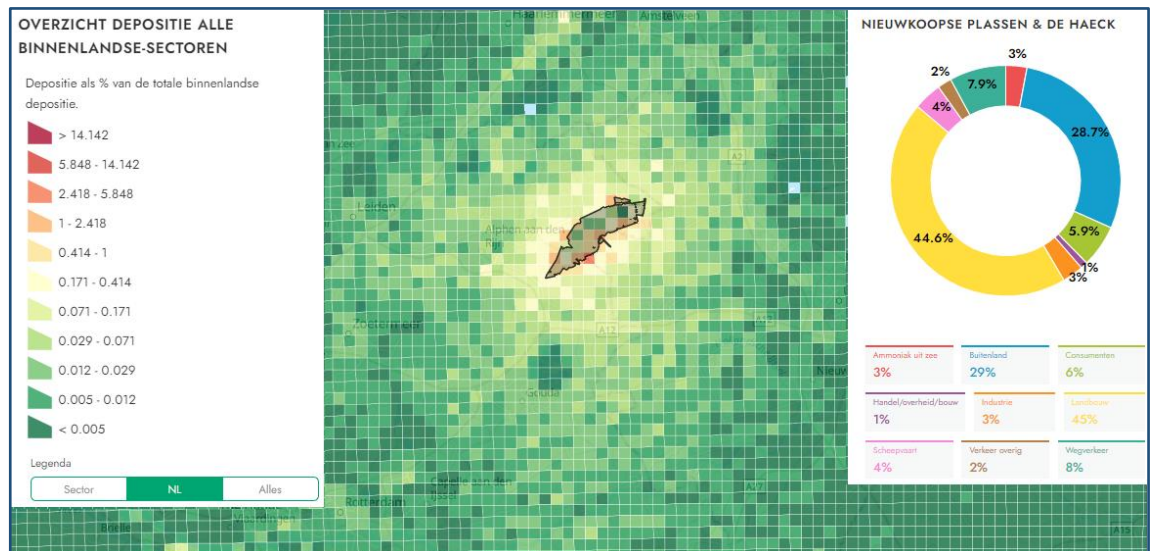
Per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied zijn we in 2020 gestart met het uitvoeren van natuurdoelanalyses. In deze analyses wordt het doelbereik gekwantificeerd, wordt bepaald welke (natuur) maatregelen hiervoor nodig zijn en met welke depositiewaarde het doelbereik haalbaar is. De terreinbeherende organisaties worden door ons bij deze natuurdoelanalyses betrokken. In de [brief](#) van gedeputeerde Potjer van 17 november 2020 is een uitgebreide toelichting opgenomen over de natuurdoelanalyses en de planning daarvan. Voor de pilotgebieden Nieuwkoopse Plassen & De Haeck en voor Solleveld & Kapittelduinen zijn ook de eerste resultaten van de natuurdoelanalyses vermeld. De pilotgebieden worden eind februari afgerond. Wel zien we ons genoodzaakt, mede vanwege de ervaringen die zijn opgedaan bij de pilots, om de planning voor de overige gebieden te herijken. Vanwege de lockdown is er zowel bij de uitvoerende bureaus als bij de provincie capaciteitsgebrek ontstaan.

Een belangrijk aandachtspunt is dat uit de pilots van de natuurgebiedsanalyses is gebleken dat relevante data niet altijd compleet of van recente aard zijn, terwijl jurisprudentie in vergunningverlening tegenwoordig gedetailleerde en actuele gegevens verlangt. Daarom is er op beperkte schaal aanvullend onderzoek uitgevoerd. De resultaten worden benut om onze data-infrastructuur op orde te brengen. Ook onderzoeken we de mogelijkheden van nieuwe technieken, zoals 'remote sensing', voor dataverzameling. Een neven doel van de natuurdoelanalyses is dan ook dat we verbetering aanbrengen in de verzameling, inwinning, opslag, ontsluiting en analyse van data, zodat we beter in staat zijn om de Natura 2000 opgave uit te voeren op het detailniveau waar de huidige jurisprudentie om vraagt.

Bronnenanalyses

Voor een goede gebiedsaanpak is het noodzakelijk om inzicht te hebben in de herkomst van stikstof in de diverse Natura 2000-gebieden. In 2020 hebben wij daarom de beschikbare data benut en omgezet in kaarten, grafieken en overzichten. In september 2020 hebben wij een stikstofviewer online gezet, zodat partners van de provincie de beschikbare data ook kunnen raadplegen. Door middel van een [brief](#) van gedeputeerde Baljeu bent u geïnformeerd over deze Zuid-Hollandse [stikstofviewer](#)¹. Deze interactieve kaart laat per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied zien wat de geografische herkomst van de deposities is, zowel per sector als in totaal. De kaart helpt ons om te bepalen welke bronmaatregelen zinvol zijn in een gebiedsgerichte aanpak. Voor het terugdringen van de stikstofdepositie in Natura 2000 is de herkomst van die depositie, ofwel de bronnen waardoor die depositie wordt veroorzaakt, immers relevant. Verder weg gelegen bronnen vragen om een generieke of specifieke aanpak, terwijl bronnen in de directe nabijheid of grenzend aan een stikstofgevoelig gebied juist binnen de gebiedsgerichte benadering kunnen worden aangepakt.

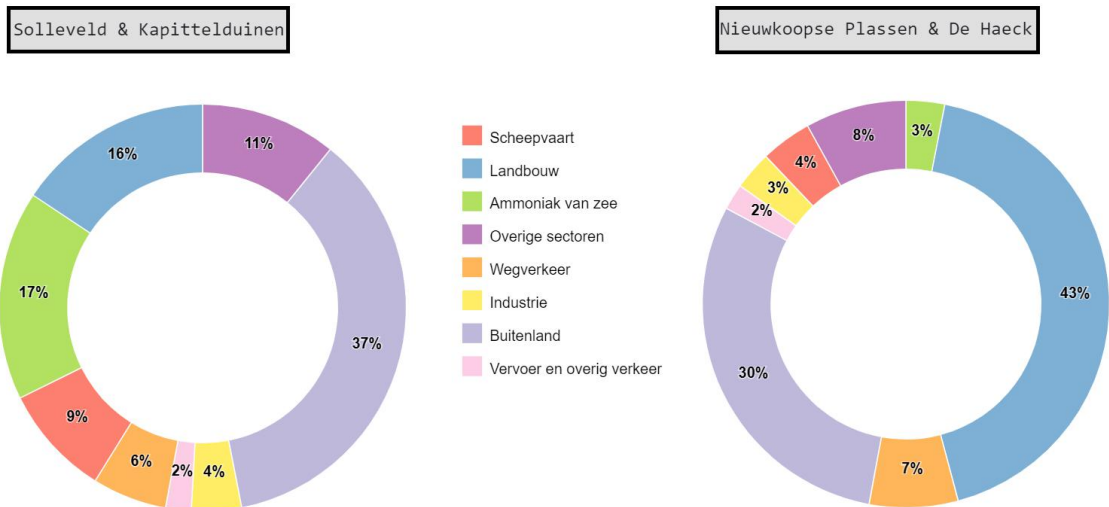
¹ Te openen in Microsoft Edge of Google Chrome.

Figuur 1: met behulp van de stikstofviewer kan bij benadering bekeken worden wat de herkomst qua zowel geografie als sector is van de depositie in een Natura 2000-gebied. In dit voorbeeld het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck, waar gekeken wordt naar de geografische herkomst van de depositie uit alle Nederlandse bronnen.

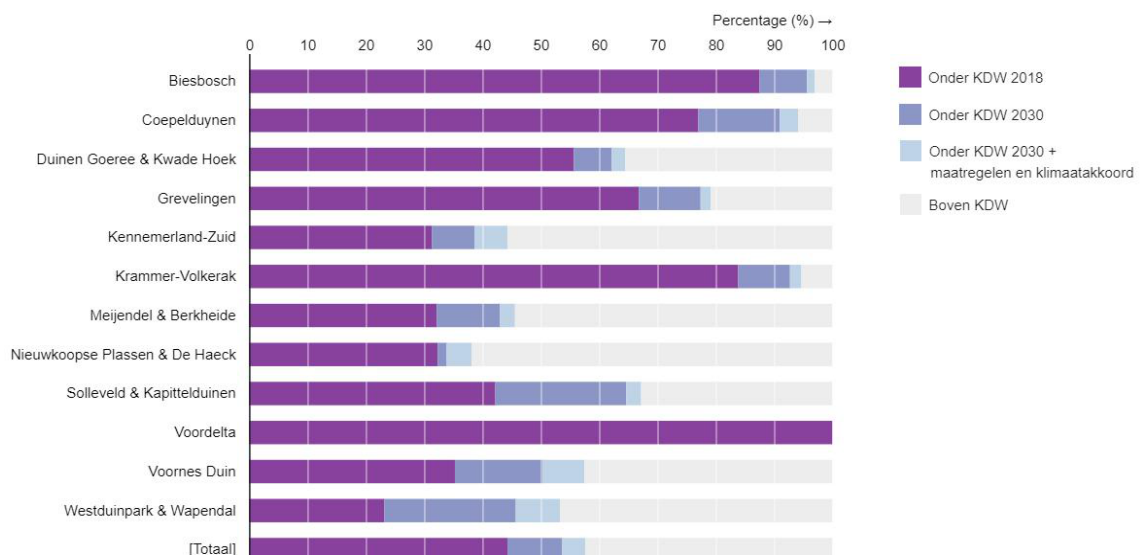
Voor elk stikstofgevoelig Natura 2000-gebied hebben wij een factsheet gemaakt, met gegevens over de herkomst van de stikstofdepositie. Deze worden in maart 2021 op de provinciale website geplaatst.

De bronnenanalyses laten logischerwijs zien dat de herkomst van deposities voor elk Natura 2000-gebied verschilt. Niet alleen in geografische zin, maar ook als wordt gekeken naar het aandeel van sectoren in de oorzaak van deposities. In bijvoorbeeld de Nieuwkoopse Plassen, omringd door een hoge dichtheid aan veehouderijen, veroorzaakt de landbouwsector een veel groter deel van de deposities dan in de duingebieden (Figuur 2). Toch treden ook in de Nieuwkoopse Plassen deposities op door de relatief ver weg gelegen bronnen, waaronder buitenland (29%), wegverkeer (8%) en industrie (3%). Dit fenomeen noemen we de zogeheten 'stikstofdeken'. Niet alleen de herkomst en de samenstelling, maar ook de totale depositielast en de mate van overbelasting (het verschil tussen de aanwezige stikstofdepositie en de kritische depositiewaarde van de aanwezige habitats) verschilt per Natura 2000-gebied. Mede daarom is maatwerk relevant, wat we toepassen in de afzonderlijke gebiedsgerichte aanpakken.

Figuur 2: herkomst van deposities in de Natura 2000-gebieden Solleveld & Kapittelduinen en Nieuwkoopse Plassen & De Haeck, op basis van beschikbare data in AERIUS Monitor versie 15 oktober 2020.

Voor de gebiedsgerichte aanpak is het relevant om te weten in hoeverre de maatregelen van het Rijk de knelpunten voor natuur en vergunningverlening in overbelaste gebieden wegnemen. Ook daarvoor hebben we een tool ontwikkeld, waarmee op basis van door het RIVM beschikbaar gestelde gegevens een ruwe inschatting kan worden verkregen van de effectiviteit van het Rijksmaatregelenpakket en autonome ontwikkelingen. Daaruit blijkt dat in 2030 in vrijwel alle Zuid-Hollandse gebieden nog steeds sprake zal zijn van lokale tot grootschalige overbelasting.

Figuur 3: mate van overbelasting van de Kritische Depositiewaarde (KDW) in de huidige situatie, in 2030 rekening houdend met een autonome daling van de stikstofdepositie en in 2030 rekening houdend met het in april 2020 per kamerbrief aangekondigde rijksmaatregelenpakket. De percentages zijn een benadering en gebaseerd op een grove berekening, op basis van beschikbare data in AERIUS Monitor versie 15 oktober 2020, vergelijkbaar met de doorrekening die het RIVM heeft verricht voor de effectiviteit van de rijksmaatregelen.

De bovengenoemde tools die we binnen onze eigen organisatie hebben ontwikkeld om beter inzicht te krijgen in deposities en herkomst daarvan, worden niet alleen door ons, maar ook door andere provincies als zeer waardevol gezien. Zij vormen de grondslag voor de stikstofanalyses in IPO-verband en ons is gevraagd om de functionaliteit van enkele tools uit te breiden naar andere provincies, zodat ook daar beter zicht komt op de herkomst van deposities, de effectiviteit van (Rijks)bronmaatregelen en de resterende opgaven per gebied.

Per 1 oktober 2020 is er een nieuwe versie van AERIUS in gebruik genomen. Dit heeft geleid tot een gewijzigd beeld van de hoogte en spreiding van de achtergronddepositie, waarbij vooral direct langs de kust sprake is van hogere deposities. Een ander belangrijk aandachtspunt hierin is dat uit nieuwe data en berekeningen van het RIVM blijkt dat er in de duingebieden en delta een nog onverklaarbare relevante depositie is, die eerder geschaard werd onder de noemer 'ammoniak uit zee'. Het RIVM doet hier nader onderzoek naar en zal de bevindingen in het eerste kwartaal van 2021 publiceren. Op de [website](#) van het RIVM staat ook uitgebreide informatie over meten en berekenen. In 2021 zal ook het pakket aan maatregelen en de autonome ontwikkelingen die naar verwachting moeten leiden tot verminderde stikstofdepositie opnieuw worden doorgerekend. Het RIVM voert deze berekeningen in opdracht van het ministerie van LNV uit.

Provinciale opgaven met toekomstige behoefte aan ontwikkelingsruimte

Om inzicht te krijgen in de toekomstige behoefte aan 'ontwikkelingsruimte' (ruimte voor toestemmingverlening voor stikstofdeposities) voor provinciale opgaven zijn wij in 2020 gestart met een onderzoek. Voor zeven strategische opgaven wordt dit in beeld gebracht: woningbouwopgave (inclusief bijbehorende mobiliteit), mobiliteit en infrastructuur, bedrijventerreinen, glastuinbouw, energietransitie, waterveiligheid (Hoogwater beschermingsplan (HWBP) en overige dijkversterkingen) en ontwikkeling in het Haven- en Industrieel Complex Rijnmond (HIC). In 2021 zullen we met onze partners kijken wat ervoor nodig is qua bron- of natuurmaatregelen om de opgaven te kunnen realiseren en welke rol de provincie, haar partners en het Rijk hierin kunnen spelen.

Autonome ontwikkelingen en aanpalend beleid

Naast het maatregelenpakket gericht op het aanpakken van stikstofbronnen gaat het Rijk er van uit dat autonome ontwikkelingen leiden tot verminderde stikstofdepositie. Het betreft in april 2020 vaststaand beleid zoals het Klimaatakkoord. Ook provincies voeren beleid dat bijdraagt aan vermindering van stikstofdepositie. Een voorbeeld daarvan is het Schone Lucht Akkoord (2020), waarin het doel is gesteld om onze luchtkwaliteit permanent te verbeteren. De luchtvervuiling wordt mede veroorzaakt door verbranding van fossiele stoffen. Vanuit het Schone Lucht Akkoord wordt in provincie Zuid-Holland bijvoorbeeld aan de volgende doelstellingen gewerkt: 100% zero-emissie bussen realisatie in 2030; het plaatsen van laadpalen om elektrische auto's te stimuleren; of het stimuleren en/of afdwingen van emissieloze werktuigen. Verder wordt er onderzoek gedaan naar het gebruik van waterstof als energiedrager voor mobiliteit. Een schone en leefbare lucht draagt zodoende dus ook bij aan een vermindering van NO_x-emissies.

Voor mobiliteit wordt in het uitvoeringsprogramma Schone energie voor iedereen verwezen naar de in het mobiliteitsbeleid opgenomen doelstellingen. Daarin is onder meer opgenomen dat Zuid-Holland koploper wil blijven op het gebied van energiebesparing bij het wegbeheer. We hebben de ambitie dat in 2050 de CO₂-balans neutraal is en dat in 2025 de CO₂-emissie en het energiegebruik bij aanleg of beheer & onderhoud van een (vaar)weg met 25% gedaald is t.o.v. 2015. Dit doel willen we behalen door onder andere eisen te stellen aan producten, door bij meer aanbestedingen te sturen op CO₂-besparing, door de totale levenscycluskosten nadrukkelijker onderdeel te laten zijn van de weging van (investerings)beslissingen en de voortgang en effecten van maatregelen beter te monitoren. Al deze doelen en maatregelen binnen mobiliteit die erop gericht zijn om CO₂-emissie te reduceren brengen ook een vermindering in NO_x-emissies teweeg. Voorts zetten wij in op elektrische scheepvaart en oplaadpunten aan wal. Hiervoor heeft de provincie 2,4 miljoen euro beschikbaar gesteld. Verder hebben we 20 waterstofbussen aangeschaft en realiseren we een waterstoftankstation.

Een ander voorbeeld is ons regionaal programma van groene waterstof. En we kijken hoe we de afvalstoffen van de industrie als grondstoffen kunnen gebruiken, in het programma Waste to Chemicals. Geplande en nieuwe ontwikkelingen die bijdragen aan structurele stikstofreductie en/of activiteiten die gebruik maken van de beste technisch beschikbare technieken en bijdragen aan gewenste ontwikkelingen, willen wij mogelijk maken. Wanneer initiatiefnemers zelf ook een geloofwaardige inzet plegen, lijkt ook binnen huidige kaders veel mogelijk. En zo zullen we via alle beleidsterreinen kijken hoe deze bijdragen aan een brede aanpak van de stikstofproblematiek.

Deel 3 – Gebiedsgerichte aanpak en samenwerking partners

Zuid-Holland kent grote oppervlakten stikstofgevoelige natuur, zoals grijsduin in de duingebieden en veenmosrietland en trilveen in het veenweidegebied. Daar valt veel meer stikstof dan de natuur kan verdragen, ofwel de 'kritische depositiewaarden' (KDW's) worden ruim overschreden. Randvoorwaarde voor het herstel van de natuur en het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen is dat de overbelasting met stikstof wordt gestopt, maar slechts een beperkt deel van die stikstof komt uit de nabijheid van de betreffende gebieden. Voor het bereiken van de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen in Zuid-Holland is dus duidelijk méér nodig dan een gebiedsaanpak, maar dat weerhoudt ons er niet van om met een gebiedsgerichte aanpak een zo goed als mogelijke bijdrage te leveren. In de Zuid-Hollandse gebiedsgerichte aanpak wordt aldus bijgedragen aan het behalen van Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen door de uitvoering van natuurmaatregelen én maatregelen om de depositie van stikstof te verminderen, maar het halen van de doelen kan niet volledig rusten op het conto van de gebiedsgerichte aanpak. Generieke maatregelen zijn dus nodig, en in grotere mate dan het huidige bronmaatregelenpakket van het Rijk.

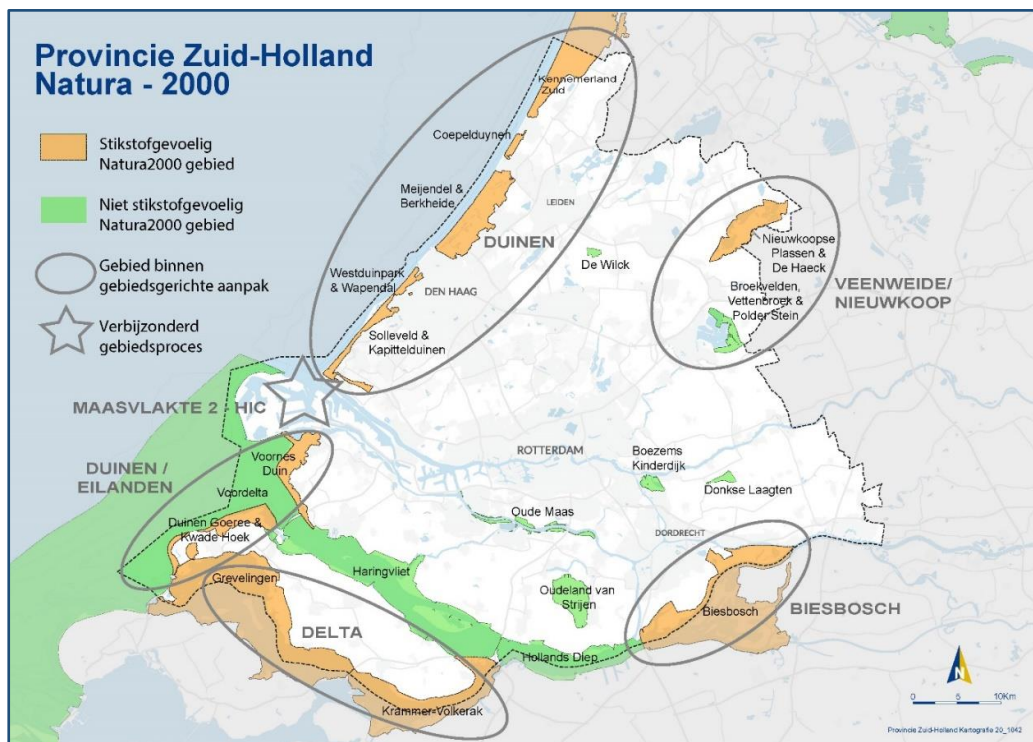
Naast de uitvoering van generieke (Rijks)bronmaatregelen, wordt in de gebiedsgerichte aanpak gezocht naar aanvullende lokale bronmaatregelen. Een deel van die maatregelen kan dan worden ingezet om vergunningverlening op korte termijn te faciliteren en een deel

komt ten goede aan de natuur. De inzet is om te realiseren wat lokaal haalbaar is, onder andere door de koppeling te zoeken met andere beleidsdoelen en regionale opgaven.

In 2020 hebben we daarin samengewerkt met onder andere gemeenten, waterschappen en natuurorganisaties om het profiel en de potentie van het gebied in kaart te brengen en gezamenlijk oplossingen te zoeken. De gebiedsgerichte aanpak biedt kans om de stikstofopgave gewogen te combineren met andere opgaven, zoals de transitie naar kringlooplandbouw, regionale energiestrategieën, klimaatadaptatie, natuur, wateropgaven, woningbouw en infrastructurele opgaven, toerisme en recreatie.

De gebieden

De twaalf stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in provincie Zuid-Holland zijn onderverdeeld in vijf gebieden: Duinen, Duinen-Eilanden, Delta, Veenweide-Nieuwkoop en Biesbosch.

Voor Duinen, Duinen-Eilanden, Veenweide-Nieuwkoop en Biesbosch zijn provinciale gebiedsregisseurs gestart om met lokale partners de gebiedsgerichte aanpak vorm te geven. Voor Delta is een andere aanpak gekozen. De bronnenaanpak en natuurherstel zijn in dit gebied losgekoppeld. Natuurherstel wordt meegenomen in het gebiedsproces Grevelingen. In de gebiedsgerichte aanpak Duinen-Eilanden worden de bronnen op de Grevelingen en het Volkerak-Zoommeer meegenomen. De bronaanpak vanuit Zeeland en Noord-Brabant worden aangepakt in en door de betreffende provincies.

Het gebied Maasvlakte2 – HIC heeft een eigen karakter. De aanpak van dit gebied is zowel gericht op een evenwichtig aandeel van de haven in de landelijke reductieopgave van stikstof, als op de ontwikkelopgave van het Rotterdamse havengebied, dat voor de Zuid-Hollandse en Nederlandse economie van evident belang is.

Aanpak

De gebiedsgerichte aanpak kent globaal de volgende fasering:

1. Opstellen Gebiedskaders
2. Opstellen Plan van aanpak
3. Ontwikkelen Gebiedsplan
4. Realiseren Uitvoeringsprogramma

Voor alle gebieden is inmiddels een gebiedskader afgerond waarin de problematiek en het handelingsperspectief per gebied nader is geduid en de aanpak per gebied is vastgelegd. De inzet en ambitie verschilt per gebied. Dat is afhankelijk van de invloed van lokale bronnen, koppelkansen en de beschikbaarheid van Rijksmaatregelen. Aan de gebiedstafels nemen de belangrijkste actoren in het gebied deel aan het gezamenlijke proces van waarheidsvinding. Gezamenlijk wordt het 'DNA' voor ieder gebied ontcijferd. Vragen die daarbij worden beantwoord, zijn: in welke mate is stikstof een probleem voor de instandhoudingsdoelstellingen? Welke bijdrage levert het gebied aan de depositie? En hoe zit dat per sector? Welke noodzakelijke natuurmaatregelen hebben we al in beeld? En hebben die impact op andere belanghebbenden in de omgeving? Is er zicht op de behoefte aan ruimte voor (ruimtelijke) ontwikkelingen? Hoe groot is die behoefte? Kunnen we concrete, fysieke stikstofbronnen aanwijzen die in de gebiedsaanpak geadresseerd kunnen worden? Bij de beantwoording van deze vragen wordt vanzelfsprekend zo goed als mogelijk gebruik gemaakt van het huiswerk, zoals reeds beschikbare resultaten van natuurdoelenanalyses, de bronnenanalyse en de meekoppelkansen.

We realiseren ons dat in de Zuid-Hollandse Natura 2000-gebieden het lastig is om tot een substantiële depositieverlaging te komen. Toch zullen we ons met onze gebiedspartners inspannen om een bijdrage te leveren.

Wanneer is gebiedsgerichte aanpak een succes?

Wanneer de gebiedsgerichte aanpak een succes is, verschilt per gebied. In het Veerweidegebied lijkt met een gebiedsaanpak een substantiële daling van de depositie haalbaar, terwijl in Duinen/Eilanden met een gebiedsaanpak hooguit een beperkte daling mogelijk is. In het gebied Duinen ligt een enorme opgave voor de woningbouw, en zal de aanpak niet als een succes worden ervaren wanneer die niet leidt tot enige vergunningverlening voor deze opgave.

Los van *wanneer* de aanpak een succes is, kunnen voor de gebiedsgerichte aanpak wel al de volgende *succesfactoren* worden benoemd:

- aantoonbaar herstel van natuur
- aantoonbare reductie van emissies
- aantoonbare bijdrage aan verleende vergunningen

Om te kunnen oordelen of de gebiedsgerichte aanpak vruchten afwerpt, zullen deze factoren voor ieder gebied worden bijgehouden. Daarbij blijft gelden dat om daadwerkelijk de doelen te halen generieke maatregelen van het Rijk noodzakelijk zijn. De stand van zaken van gebiedsaanpak en de gebiedstafels verschilt, omdat deze nog in ontwikkeling zijn.

Stand van zaken per gebied

Duinen

Focus op natuurherstel en mogelijk maken van woningbouw in onder meer Den Haag en locatie Valkenhorst. Meer bronmaatregelen van het Rijk zijn noodzakelijk, omdat de grootste depositie in deze natuurgebieden komt van ammoniak uit zee, buitenland en scheepvaart.

In 2020 is gestart met de gebiedsgerichte aanpak in het gebied 'Duinen'. Het gebied Duinen is het duingebied tussen de Nieuwe Waterweg in het zuiden en de grens met de provincie Noord-Holland in het noorden. De kern wordt gevormd door de vijf Natura 2000-gebieden, te weten Solleveld en Kapittelduinen, Westduinpark & Wapendal, Meijendel & Berkheide, Coepelduynen en Kennemerland-Zuid. Een zone van 5 kilometer rond deze natuurgebieden (exclusief de Noordzee) wordt betrokken in de gebiedsgerichte aanpak.

Er is een gebiedstafel ingericht en alle partners doen actief mee. Het betreft de gemeenten Rotterdam, Westland, Den Haag, Wassenaar, Katwijk, Noordwijk, de Waterschappen Delfland en Rijnland, de omgevingsdiensten West-Holland en Haaglanden, de natuurbeheerorganisaties Staatsbosbeheer en Zuid-Hollands Landschap, drinkwaterbedrijf Dunea en Stichting Duinbehoud.

Gezamenlijk met betrokken gebiedspartijen is gewerkt aan het opstellen van het gebiedskader, een analyse van de situatie in het gebied. Enkele uitkomsten zijn:

- Er ligt een grote opgave om de stikstofdepositie te reduceren. In de duinen bevinden zich voor stikstof zeer gevoelige habitattypen en is plaatselijk sprake van hoge overschrijding van de KDW.
- Het gebied binnen een straal van 5 kilometer rondom Natura 2000-gebied draagt voor maximaal 20% bij aan de depositie. Dit betekent dat lokaal slechts beperkt mogelijkheden liggen om de depositie te verminderen.
- De landelijk voorgenomen maatregelen (verlagen van de snelheid op snelwegen naar 100 km/uur en landbouwmaatregelen) zijn slechts beperkt van invloed op de depositie in de duinen omdat deze bronnen relatief ver van dit gebied af liggen.
- Relevante bronnen in de gebiedsaanpak zijn landbouw, recreatie, wonen en verkeer.
- Er is veel vraag naar stikstofruimte als gevolg van economische ontwikkeling in het gebied. Met name de woningbouw heeft maatschappelijk prioriteit.
- Meekoppelkansen (ontwikkelingen in het gebied die de stikstofopgave positief beïnvloeden) bieden de grootste mogelijkheid voor stikstofwinst binnen de Zuid-Hollandse gebiedsgerichte aanpak van stikstof. Voor de gebiedsgerichte aanpak Duinen gaat het om de ontwikkeling van het Nationaal Park Hollandse Duinen, de

energietransitie, ontwikkelingen in de landbouw, klimaatadaptatie, circulaire economie en ontwikkelingen in het HIC.

In november 2020 is in een eerste bestuurlijk overleg het gebiedskader besproken. In het overleg is tevens de opdracht voor het vervolg geaccordeerd. De eerstvolgende stap in het proces is nu het opstellen van een plan van aanpak.

Duinen-Eilanden

De focus in dit gebied is gericht op het terugdringen van stikstofemissies, natuurherstel en mogelijkheden creëren voor recreatie en kleinschalige woningbouw. Depositievermindering in het gebiedsproces is net als in de duinen gericht op kleine lokale belasters. Ook in dit gebied geldt dat meer bronmaatregelen van het Rijk noodzakelijk zijn, omdat de grootste depositie in deze natuurgebieden komt van ammoniak uit zee, buitenland en scheepvaart.

In 2020 is gestart met de gebiedsgerichte aanpak Duinen-Eilanden. Het gebied bestaat uit de stikstofgevoelige natuurgebieden in Goeree-Overflakkee en Westvoorne. Het gaat om de Natura 2000-gebieden Duinen Goeree & Kwade Hoek en Voornes Duin.

De gebiedstafel voor Duinen-Eilanden bestaat uit: provincie Zuid-Holland, Waterschap Hollandse Delta, gemeenten Goeree-Overflakkee en Westvoorne, DCMR Milieudienst Rijnmond, Zuid-Hollands Landschap, Natuurmonumenten en stichting Duinbehoud. Daarnaast staat de gebiedstafel open voor partners die een bijdrage willen leveren aan stikstofreductie. Partners doen actief mee in het proces.

Gezamenlijk met betrokken gebiedspartijen is gewerkt aan het opstellen van het gebiedskader, een analyse van de situatie in het gebied:

- Circa 10% tot 15% van de depositie in de betrokken Natura 2000-gebieden komt uit het gebied. Dit betekent dat lokaal slechts beperkt mogelijkheden liggen om de depositie te verminderen.
- De Natuurdoelanalyses voor de betreffende Natura 2000-gebieden zijn nog in uitvoering en worden in 2021 opgeleverd. Wel is al duidelijk dat maatregelen gericht moeten worden op het creëren van condities voor duurzaam robuuste natuur, zoals omvang, dynamiek, waterhuishouding, connectiviteit, stikstofbelasting en exoten.
- De behoefte aan ontwikkelruimte is op dit moment nog niet (geheel) in cijfers uitgewerkt, maar is voor de middellange termijn wel in beeld. Knelpunten in vergunningverlening zullen blijvend aandacht vragen.
- De partners in gebiedsgerichte aanpak zitten op de lijn 'doen wat kan' en daarnaast het onder de aandacht brengen van de problematiek van de externe bronnen.
- Er wordt ingezet op meekoppelkansen. Dat zijn ontwikkelingen in het gebied die de stikstofopgave positief beïnvloeden. Deze bieden de grootste mogelijkheid voor stikstofwinst binnen de Zuid-Hollandse gebiedsgerichte aanpak van stikstof. Het gaat onder andere om de ontwikkeling van het nationaal park NLDelta, opgave Natuurnetwerk Nederland, de energietransitie, ontwikkelingen in de landbouw (IBP Vitaal platteland Zuid Westelijke Delta), klimaatadaptatie en circulaire economie.

In oktober 2020 is in een eerste bestuurlijk overleg het gebiedskader besproken. In het overleg is tevens de opdracht voor het vervolg geaccordeerd. De eerstvolgende stap in het proces is nu het opstellen van een plan van aanpak.

Veenweide-Nieuwkoop

De focus is gericht op natuurherstel en vermindering van depositie vanuit de landbouw, waarbij nadrukkelijk de koppeling wordt gezocht met de klimaatopgave, zoals bodemdaling. In dit gebied liggen kansen gericht op innovatie vanuit de landbouwsector (pilot Nieuwkoop). Rondom de Nieuwkoopse Plassen zet de provincie verbijzonderd in op twee pilots. De eerste pilot richt zich op het stimuleren van innovatie van stalvloeren. Deze pilot is ontstaan uit een initiatief van de plaatselijke boeren en LTO. In de pilot zetten deze boeren en de provincies Zuid-Holland en Utrecht erop in dat natuurherstel en toekomstperspectief voor de boeren worden verenigd. Bij de pilot worden in ieder geval Natuurmonumenten, LNV en de Rabobank betrokken. De tweede pilot richt zich op het verbeteren van bedrijfsvoering en management door onder andere de uitwisseling van “best practices” tussen boeren onderling. Deze pilot wordt gebaseerd op een eerdere proef van het Veenweide Innovatie Centrum die laat zien dat er op dit vlak aanzienlijke kansen liggen voor reductie. Deze pilot geniet directe financiële steun van LNV. Beide pilots zijn verbonden aan de bredere vraagstukken van de melkveehouderij op veen. De pilots zijn daarmee ook onderdeel van de provinciale landbouwvisie en kunnen in dat kader een bredere betekenis krijgen voor de aanpak van ook andere delen van het Groene Hart en Zuid-Holland.

De gebiedsgerichte aanpak Nieuwkoopse Plassen e.o. (verder: GGA Veenweide-Nieuwkoop) is in het voorjaar van 2020 opgestart met een kernteam vanuit de provincie. In de GGA Nieuwkoop zijn het halen van de natuurdoelen (door reductie van stikstofemissie en (versnelde) natuurmaatregelen) en het tegengaan van bodemdaling (klimaatakkoord) de twee belangrijkste doelen. Daarnaast zijn er nevendoelen op het gebied van waterkwaliteit, biodiversiteit en vitale landbouw. Tot de zomer zijn wij bezig geweest met het vormgeven van het gebiedsproces en het opstellen van de eerste inhoudelijke documenten die een aanzet waren tot het plan van aanpak. De GGA Nieuwkoop wordt aangestuurd vanuit een stuurgroep (bestuurlijk overleg) waarin de betrokken gemeenten, waterschappen en vertegenwoordigers vanuit landbouw en natuur deelnemen. Het bestuurlijk overleg wordt voorbereid met ambtelijke vertegenwoordiging van deze partijen. De GGA Nieuwkoop wordt praktisch uitgewerkt in drie themagroepen: natuur en water, landbouw, en NOx. Elke themagroep heeft een onafhankelijke, bestuurlijke trekker. In januari 2021 heeft de stuurgroep ingestemd om conform het plan van aanpak aan de slag te gaan.

De themagroepen zijn inmiddels twee keer bij elkaar geweest. De themagroepen hebben de opdracht meegekregen om maatregelen uit te werken, een fasering daarin aan te brengen en dit af te stemmen met de andere themagroepen en te verankeren in relevante beleidsdocumenten (o.a. Natura 2000-beheerplan, bestemmingsplannen, omgevingsvisies). Hoewel iedereen erkent dat de planning ambitieus is, streven we ernaar om al voor de zomer tot een concept gebieds- en uitvoeringsplan te komen.

Biesbosch

De focus in dit gebied richt zich op natuurherstel, het reduceren van stikstofemissies en het mogelijk maken van woningbouw en economische ontwikkeling in deze regio (Drechtsteden – Noord-Brabant).

In 2020 is gestart met de gebiedsgerichte aanpak Biesbosch. Het werkgebied omvat een zone van 5 kilometer rond het Natura 2000-gebied De Biesbosch, dat zowel in de provincie Zuid-Holland als in de provincie Noord-Brabant ligt. Er is een kernteam en gebiedstafel ingericht, waarvan de regie bij de provincie Zuid-Holland berust. Deelnemers aan het gebiedsoverleg zijn de beide provincies, de gemeenten Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht, Hardinxveld-Giessendam, Gorinchem, Hoeksche Waard, Altena, Waterschap Rivierenland, de omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid, Staatsbosbeheer, drinkwaterbedrijf Evides, Werkgevers Drechtsteden, Hiswa-Recron, Port of Moerdijk, Havenbedrijf Rotterdam en Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland. LTO heeft toegezegd deel te zullen gaan nemen. Daarnaast sluiten mogelijk twee Noord-Brabantse gemeenten en Rijkswaterstaat nog aan.

De samenwerking tussen de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant heeft ook geleid tot de werkafspraken om gezamenlijk op te trekken als zich kansen voordoen, bijvoorbeeld als landbouwers stoppen en stikstofruimte aanbieden. Gezamenlijk met de betrokken gebiedspartijen is gewerkt aan het opstellen van het gebiedskader, een analyse van de situatie in het gebied. De uitkomsten van het kader zijn:

- Er ligt een beperkte opgave om de stikstofdruk omlaag te brengen zodanig dat de natuurwaarden niet langer kritisch belast worden.
- Binnen het gebied (een straal van 5 kilometer) komt maximaal 28% van de depositie. Dit betekent dat lokaal beperkt mogelijkheden liggen om de depositie te verminderen.
- Relevante bronnen in het gebied zijn landbouw, consumenten (wonen en recreatie), wegverkeer en industrie. Daar ligt ook de toekomstige ontwikkelbehoefte: aanleg en gebruik kan tot extra stikstofdepositie leiden.
- Meekoppelkansen (ontwikkelingen in het gebied die de stikstofopgave positief beïnvloeden) bieden de grootste mogelijkheid voor stikstofwinst binnen de Zuid-Hollandse gebiedsgerichte aanpak van stikstof. Voor de gebiedsgerichte aanpak Biesbosch gaat het om de afspraken die in het kader van het Schone Lucht Akkoord zijn gemaakt, de verduurzaming van de energiebehoefte (Regionale Energie Strategieën), de Gebiedsontwikkeling Werkendam en het programma Vitale Landbouw.

In januari 2021 is in een eerste bestuurlijk overleg het gebiedskader besproken. In het overleg is tevens de opdracht voor het vervolg geaccordeerd. De eerstvolgende stap in het proces is nu het opstellen van een plan van aanpak.

Havenindustriële Complex (HIC)

De inzet in het havenindustriële complex is gericht op stikstofreductie en mogelijkheden voor economische ontwikkelingen. Het gaat daarbij om uitvoering van klimaat- en

energieakkoord, (versnelde) implementatie van best beschikbare technieken (BBT) en het ontwikkelen van een koepelconcept inclusief slimme oplossingen voor knelpunten.

- In 2020 is er een plan van aanpak voor de gebiedsaanpak opgesteld, waarmee de Regiegroep Havenvisie op 5 november heeft ingestemd.
- Onderdeel van de gebiedsaanpak is de (deel-)aanpassing van het bestemmingsplan Maasvlakte II (het facetplan), in het gebiedsteam zijn hierover werkafspraken gemaakt. Het proces om te komen tot de aanpassing van het bestemmingsplan is inmiddels gestart.
- Er is gestart met de analyses van het havengebied, zowel voor Maasvlakte II als de rest van het havengebied. Doel van de analyses is om de behoefte aan stikstof ontwikkelruimte in beeld te brengen;
- Ook is stikstof één van de drie thema's in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) voor het havengebied. Met de betrokken partijen wordt gewerkt aan een plan van aanpak NOVI voor het havengebied, dit zal naar verwachting in het voorjaar van 2021 worden vastgesteld.
- In de benadering worden relaties gelegd naar de praktijk van vergunningverlening. Er is bijvoorbeeld aandacht voor de mogelijkheden die het RSRS zou kunnen bieden voor de ontwikkeling van de haven en de rol die 'roadmaps' bij grote bedrijven zouden kunnen vervullen in het gesprek tussen die bedrijven en de provincie als bevoegd gezag.

Samenwerking partners

De betrokkenheid van de verschillende sectoren vindt plaats in de gebieden en via de sectortafel stikstof. Aan de tafel zijn verschillende sectoren breed vertegenwoordigd. De voorzitter van de sectortafel is de coördinerend portefeuillehouder stikstof. Aan de sectortafel vindt afstemming over het proces en inhoud in relatie tot het stikstofdossier plaats. De sectortafel bestaat uit vertegenwoordigers van de volgende partijen:

- Natuurorganisaties: Zuid-Hollands Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Duinbehoud;
- Landbouworganisaties: LTO-noord, Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV), Farmers Defence Force (FDF), Hollands Agrarisch Jongeren Contact (HAJK);
- Economie en industrie: Havenbedrijf Rotterdam, VNO-NCW-West, Bouwend Nederland, Transport en Logistiek Nederland;
- Overige partners: Vereniging van Zuid-Hollandse Gemeenten (VZHG), Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen (VZHW), Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland (NMZH) en Dunea.

De sectortafel vond in 2020 twaalf keer plaats. Begin 2020 is gestart met een werkbezoek aan Nieuwkoop. Er is gesproken over de totstandkoming en uitkomsten van de verschillende analyses, het landelijke beleid, de generieke maatregelen en de uitwerking daarvan in provinciale beleidsregels. Naast afstemming is de sectortafel ook bedoeld om gezamenlijk als partijen in Zuid-Holland te werken aan stikstofreductie. Het is onze wens als college van Gedeputeerde Staten om met partijen kansen te identificeren en daar provinciebreed of gebiedsgericht een uitwerking aan te geven. Met het programmaplan stikstof 2021 willen we daar met onze partners verder invulling aan geven en tot afspraken komen.

Deel 4 – Ontwikkelingen stikstofdossier

Naast onze eigen gebiedsgerichte aanpak hebben wij u afgelopen jaar veelvuldig geïnformeerd over ontwikkelingen in het stikstofdossier. Het betreft landelijke ontwikkeling, zoals het maatregelenpakket van het Rijk en de wet stikstofreductie en natuurverbetering, maar ook ontwikkelingen op provinciaal niveau zoals de beleidsregels. Hieronder een kort overzicht.

Wetsvoorstel Stikstofreductie en Natuurverbetering

Op 12 oktober 2020 heeft de minister van LNV het wetsvoorstel stikstofreductie en natuurverbetering aan de Tweede Kamer aangeboden. Het wetsvoorstel omvat een structurele aanpak met als doel het realiseren van een gunstige of verbeterde landelijke staat van instandhouding van stikstofgevoelige soorten en habitattypen. In het wetsvoorstel is het maatregelenpakket van april 2020 opgenomen. De Tweede Kamer heeft tijdens het plenair debat een groot aantal moties en amendementen ingediend. Een aantal van deze zijn aangenomen, net als het wetsvoorstel zelf: 96 Kamerleden stemden voor. De Eerste Kamer zal naar verwachting het wetsvoorstel in februari 2021 behandelen. Voor de provincies en Zuid-Holland specifiek zijn de volgende elementen uit het wetsvoorstel en de aangenomen amendementen en moties relevant:

- De doelen voor stikstofreductie zijn bijgesteld. Aanvankelijk had het kabinet als doel gesteld dat in 2030 op 50% van de hexagonen met stikstofgevoelige natuur de KDW niet meer werd overschreden. Tijdens de behandeling in de Tweede Kamer zijn twee extra doelen gesteld: in 2025 40% onder de KDW en in 2035 74% onder de KDW. Wat dit betekent voor de provincies is onderwerp van gesprek met het Rijk.
- Het aangenomen amendement over op te stellen provinciale gebiedsplannen. Het gebiedsplan dient voor de stikstof gevoelige habitats onder andere te beschrijven de depositiebronnen, de autonome ontwikkelingen van de stikstofemissies en -deposities, de maatregelen die bijdragen aan vermindering van de depositie en het bereiken van de natuurdoelen en de sociaaleconomische effecten van de maatregelen. Provincies zullen in 2021 hierover met het Rijk nadere afspraken maken. Onze inzet is om de natuurdoelanalyses en de bronnenanalyses de basis te laten zijn van de op te stellen gebiedsplannen.
- Het kabinet wordt verplicht om zorg te dragen voor legalisatie van meldingen en andere tijdens het PAS niet-vergunningplichtige activiteiten.
- Een aangenomen motie waarbij de regering wordt verzocht de mogelijkheden te onderzoeken voor intensivering van bronmaatregelen voor de kustprovincies, zoals een forse inzet op de walstroomvoorziening en het verleggen van scheepvaartroutes op de Noordzee. Wij zullen over de uitwerking van deze motie met het kabinet in overleg treden.

Wij hebben ter voorbereiding van het debat in de Tweede Kamer een position paper stikstof opgesteld waarin de Zuid-Hollandse situatie en onze inzet kort en bondig wordt toegelicht. Provinciale Staten hebben deze ook ontvangen. Ook de twaalf provincies hebben

gezamenlijk in een [nieuwsbericht](#) aangegeven het wetsvoorstel te steunen, omdat het wetsvoorstel richting geeft en duidelijkheid voor de komende tijd. De gezamenlijke provincies zijn echter wel kritisch op een aantal onderdelen, zo is de voorgestelde omgevingswaarde niet voldoende om de instandhoudingsdoelen te realiseren in 2030 en zijn meer en hardere bronmaatregelen noodzakelijk. Ook bieden de beoogde maatregelen nog onvoldoende armslag voor economische ontwikkeling en woningbouw.

Bronmaatregelen Rijk

In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel stikstofreductie en natuurverbetering is door het kabinet een nadere toelichting gegeven op het pakket van bron- en natuurmaatregelen. Het betreft zoals hierboven gemeld, een nadere uitwerking van de [brief van de minister van LNV](#) van 24 april 2020. De afspraken over de natuurmaatregelen moeten landen in het Programma Natuur. Voor meer informatie over Programma Natuur verwijzen wij naar de [brief](#) van gedeputeerde Potjer van 9 december 2020. De door het Rijk gepresenteerde bronmaatregelen voor stikstofreductie zijn hieronder opgenomen in een tabel.

Bronmaatregel		Omvang Rijksfinanciering (mln)	Beoogd gemiddeld effect (mol/ha)
Bronmaatregelen gericht op de landbouwsector			
	gerichte opkoop piekbelasters	350	9,1
	landelijke beëindigingsregeling 2021	750	31,7
	landelijke beëindigingsregeling 2024	250	nog onbekend
	verlagen eiwitgehalte	73	18-67
	meer weidegang	3	0,8-3,7
	verdunnen mest (2021-2023)	100	2,3-9,2
	subsidie stalmaatregelen (2023-2030)	280	30-41
	verhogen subsidieregeling sanering varkenshouders	275	nog onbekend
	omschakelfonds	175	3,5
	mestverwerking	15	nog onbekend
Bronmaatregelen gericht op de industrie			
	maatwerk piekbelasters industrie	20	0-0,3
	verkennen aanpassen best beschikbare technieken (BBT)	0	0-5
Bronmaatregelen gericht op mobiliteit en scheepvaart			
	retrofit binnenvaart katalysatoren	79	4,2
	elektrisch taxiën	10	0,4
	handhaving AdBlue ² systemen	20	2
	walstroom	12	0,3

² Moderne vrachtwagens zijn voorzien van AdBlue-systemen, om de uitstoot van uitlaatgassen terug te dringen. Met de Inspectie Leefomgeving en Transport worden afspraken gemaakt over handhaving.

Bronmaatregelen gericht op de bouwsector			
	innovatie mobiele werktuigen bouw	500	nog onbekend
	Maatregelen binnen of buiten de bouw	500	nog onbekend

In 2021 en de jaren daarna zullen specifieke afspraken gemaakt worden over deze middelen en zullen subsidies van het Rijk beschikbaar komen. De wijze waarop (bijvoorbeeld generieke subsidieregeling, dan wel gericht inzetten in gebiedsprocessen) is nog onderwerp van gesprek tussen diverse departementen en tussen Rijk en provincies.

Gedeeltelijke vrijstelling bouw

Het wetsvoorstel bevat een gedeeltelijke vrijstelling van de natuurvergunningplicht voor de bouwsector. De vrijstelling geldt voor bouwactiviteiten in de bouw- en sloopfase, waarin emissies tijdelijk en beperkt zijn. Door het Rijk wordt dit verder uitgewerkt. Deze vrijstelling maakt vergunningverlening voor de aanleg/bouw van onder andere woningen, utiliteit, energieprojecten en activiteiten in de grond-, weg- en waterbouw makkelijker. Om deze vrijstelling mogelijk te maken reserveert het kabinet in de periode 2021-2030 500 miljoen euro voor stikstofreductie in de bouw en 500 miljoen euro voor aanvullende maatregelen binnen of buiten de bouw. Het Rijk maakt afspraken met de bouwsector over deze reductie en bijbehorende maatregelen, gericht op emissiearme werk- en voertuigen. De maatregelen worden onderdeel van de structurele aanpak stikstof.

PAS-melders

Onder het PAS gold voor sommige activiteiten een vrijstelling van de Natura 2000-vergunningplicht en volstond een melding. Na de uitspraak van de Raad van State over het PAS waren deze meldingen niet meer geldig en dienen deze omgezet te worden in vergunningen. Ten tijde van het PAS zijn er in Zuid-Holland ruim 230 meldingen gedaan, waarvan ruim driekwart in de agrarische sector. De minister van LNV heeft aangegeven verantwoordelijk te zijn om de problematiek van de PAS-melders op te lossen en deze te legaliseren. Het Rijk heeft daartoe de PAS-melders gevraagd om de benodigde gegevens aan te leveren voor deze dossiers. Het verzoek was dit voor 1 februari 2021 te doen, maar inmiddels is dit verschoven naar eind april. Provincies zijn betrokken vanwege de verantwoordelijkheid voor vergunningverlening. Volgens LNV zijn de eerste PAS-melders eind mei 2021 gelegaliseerd en zijn op z'n vroegst in 2023 alle melders gelegaliseerd. Voor het legaliseren van de PAS-melders is het noodzakelijk dat er stikstofruimte beschikbaar is. Op dit moment wil het Rijk daarvoor twee concrete maatregelen benutten, de warme sanering varkenshouderij en de beëindiging van de nertsenhoudersrijen. In Zuid-Holland zullen deze twee maatregelen weinig stikstofruimte opleveren. Vanwege de urgentie en de onzekerheid voor initiatiefnemers zijn wij in overleg met het ministerie om te zorgen voor meer en andere maatregelen.

Samenwerking provincies en Rijk

Goede samenwerking tussen provincies én met het Rijk is noodzakelijk om afspraken te maken over stikstofreductie, bronmaatregelen en natuurherstel. Ook is het wenselijk dat provincies zoveel mogelijk gelijklopende beleidsregels hebben, onder andere vanuit het oogpunt van vergunningverlening is dat van belang. Naast intensief overleg tussen de

provincies hebben wij ook met de coördinerend minister veelvuldig overleg gevoerd. Naast overleg over het Rijkspakket aan maatregelen en afspraken over natuurherstel via Programma Natuur zijn er onder afspraken gemaakt over onder andere:

- Het inzetten van de snelheidsverlaging om op die manier, via het Stikstofregistratie Systeem (SSRS) woningbouw mogelijk te maken;
- De legalisatie van de PAS-melders;
- De gebiedsgerichte aanpak van de provincies en de provinciale opgave;
- De beleidsregels intern en extern salderen;
- Het gezamenlijk ontwikkelen van een regionaal stikstof registratiesysteem.

Komend jaar zullen nadere afspraken gemaakt moeten worden over onder meer het bronmaatregelenpakket, de uitwerking van de stikstofwet als deze ook door de Eerste Kamer wordt aangenomen en afspraken met een nieuw kabinet na de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2021. Daarbij zullen we het Rijk en andere partijen ook aanspreken op hun verantwoordelijkheden om aanvullende maatregelen te treffen zoals in het eindadvies Remkes zijn benoemd. Van het Rijk verwachten we dat ook gesprekken over verschoning met buurlanden gevoerd worden.

Beleidsregels intern en extern salderen

In 2020 hebben wij diverse keren besloten tot wijziging van de beleidsregels intern en extern salderen zoals vastgesteld op 8 oktober 2019. Op 24 november 2020 hebben wij besloten de beleidsregels aan te passen in verband met het instellen van een regionaal stikstofregistratiesysteem. Deze aanpassing ging gepaard met een besluit tot voornemen van een RSRS. Per brief hebben wij u hierover geïnformeerd. Een regionale stikstofbank biedt meer mogelijkheden voor vergunningverlening door optimaal gebruik van de beschikbare stikstofruimte. In het regionaal stikstofregistratiesysteem kunnen wij depositieruimte reserveren die als gevolg van mitigerende maatregelen op een later moment ingezet kan worden bij vergunningverlening. In het instellingsbesluit is vastgelegd dat Gedeputeerde Staten het RSRS inrichten, onderhouden en beheren of dit onder haar verantwoordelijkheid laten doen. De voorwaarden waaronder gebruikt wordt gemaakt van een RSRS is nog onderwerp van nadere beleidsvorming met andere provincies. Hierover zullen wij in het voorjaar van 2021 besluiten nemen.

De meeste recente wijziging van de beleidsregels intern en extern salderen is ingegaan op maandag 18 januari 2021. Met dit besluit zijn de mogelijkheden voor extern salderen verruimd, doordat nu ook extern gesaldeerd kan worden met bedrijven met dier- en fosfaatrechten. Tevens is de mogelijkheid geïntroduceerd om stikstofruimte te verleen voor 2 jaar of de duur van een project. Doel hiervan is om vergunningverlening te bevorderen voor projecten die maar kortdurend stikstofdepositie veroorzaken, zoals bijvoorbeeld de aanleg van een windmolenpark, reconstructie van een weg of het bouwrijp maken van een bedrijventerrein. In verband met de verkenning van de mogelijkheden van een pilot wordt bovenstaande wijzigingen nog niet van toepassing voor initiatiefnemers in en rondom het Natura 2000-gebied de Nieuwkoopse Plassen & de Haeck.

De wijzigingen van de beleidsregels zijn tot stand gekomen in overleg met het ministerie van LNV en de andere elf provincies, omdat het wenselijk is dat alle provincies en het Rijk gelijklopende beleidsregels hanteren voor wat betreft intern en extern salderen. Enkele provincies hebben nog geen besluit genomen over de mogelijkheid tot verleen en de mogelijkheid om extern te salderen met bedrijven met dier- en fosfaatrechten.

Vergunningverlening

Voor activiteiten die een mogelijk effect hebben op een Natura 2000-gebied geldt over het algemeen een vergunningsplicht op basis van de Wet natuurbescherming. Met de uitspraak van de Raad van State over de PAS is vergunningverlening ingewikkelder geworden, maar niet onmogelijk. Door intern salderen, extern salderen en passende beoordelingen zijn er afgelopen jaar vergunningen verleend. Op basis van de maatregel snelheidsverlaging op rijkswegen is er door middel van het SSRS tot medio oktober 2020 voor bijna 8.500 woningen in Zuid-Holland een bouwvergunning afgegeven. Gezien de grote bouwopgave in Zuid-Holland, ca. 20.000 woningen per jaar, zullen er meer maatregelen getroffen moeten worden.

Gerichte opkoopregeling

Onderdeel van het Rijkspakket aan bronmaatregelen voor het stikstofdossier is de Rijksregeling provinciale aankoop veehouderij nabij natuurgebieden, verder te noemen de gerichte opkoopregeling. Het Rijk heeft op 3 november 2020 deze regeling opengesteld. Provincies kunnen een aanvraag doen bij het Rijk voor deze middelen op basis van een door het Rijk vastgestelde verdeling. De gerichte opkoopregeling zal drie keer worden opengesteld in de periode 2020-2022. Wij hebben op 26 januari 2021 besloten om een aanvraag te doen voor de eerste tranche van deze middelen. Het betreft een aanvraag van 5,9 miljoen euro, het voor Zuid-Holland maximaal beschikbare bedrag voor deze eerste tranche. De eerste tranche bestaat landelijk uit 95 miljoen euro, het budget voor de gehele opkoopregeling is 350 miljoen euro. De provincies kunnen deze middelen benutten bij de gebiedsgerichte aanpak. Deze regeling kent een aantal strikte voorwaarden. De belangrijkste is dat bedrijfsbeëindiging bijdraagt aan vermindering van de depositie met minimaal 2 mol/ha/jaar en dat het bedrijf binnen een straal van 10 km van een Natura 2000-gebied ligt. Ook zijn er doelmatigheidscriteria voor de aankoop. Een eerste doorrekening leert dat er maar een beperkt aantal bedrijven (6 tot 10) in Zuid-Holland in aanmerking komen voor deze gerichte opkoopregeling. Het betreft een regeling waar agrarische bedrijven die voldoen aan de criteria vrijwillig gebruik van kunnen maken. Wij kiezen voor een gerichte verwervingsstrategie. Dit betekent dat, passend in de gebiedsgerichte aanpak, bedrijven gericht benaderd worden om te verkennen of er interesse is in de regeling. Bedrijven kunnen ook zichzelf melden, waarna in overleg nagegaan wordt of het bedrijf in aanmerking komt voor de regeling of dat er andere mogelijkheden zijn in kader van de stikstofaanpak of (provinciale) opgaven zoals Natuurnetwerk Nederland (NNN) of tegengaan van bodemdaling in veenweidegebieden. Naast deze gerichte opkoopregeling heeft het Rijk middelen gereserveerd voor de landelijke beëindigingsregeling, deze regeling zal op zijn vroegst medio 2021 in werking treden.

Afsluitend

Door middel van deze brief bent u geïnformeerd over de voortgang van het stikstofdossier en een terugblik op 2020. Op 20 januari 2021 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan in de zaak Logtsebaan en een tussenuitspraak over het doortrekken van de A15. Beide uitspraken zijn relevant voor het stikstofdossier. Wij zullen u separaat informeren over deze uitspraken en de consequenties.

Wij streven ernaar om uiterlijk eind maart u het programma stikstof 2021 toe te sturen. Met uw griffie zijn we in gesprek over het op uw verzoek plannen van een technische sessie stikstof.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit